

Motion till riksdagen 2017/18:3915

av **Christer Nylander m.fl. (L, M, C)**

med anledning av prop. 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hinder för prao kopplat till arbetsmiljöregler och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prao ska vara kopplat till läroplanens mål och riktlinjer och kunna tillgodoses i annan form som skolan anser vara lämplig och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet i utformandet av utbildningskontrakt för en elev på en lärlingsutbildning i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår ändringar i skollagen som innebär att landets grundskolor ska anordna minst tio dagar praktisk arbetslivsorientering (prao) i årskurs 8 och 9. Regeringen anser vidare att det bör regleras att prao i första hand ska anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisning på ett yrkesprogram i gymnasieskolan.

Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet instämmer i att skolans koppling till arbetsmarknaden bör stärkas. Elever behöver i ett tidigt skede få en förståelse för hur arbetsmarknaden ser ut, vilka möjligheter som finns och vilka kunskaper som krävs för att kunna arbeta inom olika yrken. Regeringens proposition innehåller däremot en del frågetecken som bör rätas ut. Det handlar bl.a. om regler kring arbetsmiljö som hindrar företag från att ta emot praoelever. Det är också viktigt att det finns en tydlig struktur för samverkan mellan skolhuvudmännen och den närliggande arbetsmarknaden, den offentliga såväl som den privata. Ansvar för elevernas prao ska inte enbart ligga på den enskilda skolledaren utan bör även vara ett ansvar för skolhuvudmannen.

Genom 1994 års läroplan försvann praktisk arbetslivsorientering (prao) som obligatorium i grundskolan. En av anledningarna som uppmärksammats till att prao kan

vara svårt för skolor att genomföra är att många arbetsplatser inte kan ta emot elever med hänsyn till olika arbetsmiljöregler. Efter att Arbetsmiljöverket stramat upp regler kring arbetsmiljön har företag blivit mer restriktiva i fråga om att ta emot praoelever. Även skolor har kritiserats för att de enligt Arbetsmiljöverket inte kunnat garantera elevernas säkerhet på praoplatserna, och krav på att skolan ska göra en riskbedömning på varje praoplatser har framförts. Då skolor varken har resurser eller kompetens att göra sådana riskbedömningar har praoperioderna i flera kommuner tagits bort. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som skyndsamt särskilt ser över hur regler kring arbetsmiljö samspelar med prao och hur dessa kan anpassas för att möjliggöra för fler företag att ta emot praoelever. Denna utredning bör även innefatta relationen mellan skola och arbetsplats inom utbildningskontrakt på gymnasial lärlingsutbildning. Regeringen bör sedan återkomma till riksdagen med nya förslag.

Det finns också kommuner som anser att de traditionella praoveckorna spelat ut sin roll och i stället infört arbetsplatsbesök där eleverna får besöka olika arbetsplatser och ställa frågor om yrket, lönen, utvecklingsmöjligheterna och jobbtillgången. En sådan ordning kan bidra till att eleven får en bredare bild av arbetsmarknaden och dess möjligheter. Så länge alla skolor har samma syfte och mål med olika typer av arbetsplatsförlagat lärande bör det finnas möjlighet till en viss flexibilitet. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser därför att regeringens förslag om att varje skola ska anordna minst tio dagars praktik på en arbetsplats är alldeles för snävt. Skolor bör tillåtas att tillgodose elevernas praktiska arbetslivsorientering genom exempelvis studiebesök om de anser att så är lämpligt. Därmed bör också begränsningen om att prao måste ske under minst tio dagar under årskurs 8 och 9 tas bort och i stället bli en rekommendation till skolhuvudmännen. Skolhuvudmännen bör ha ett ansvar för att organisera praktisk arbetslivsorientering med målet att eleverna ska få en allsidig bild av svensk arbetsmarknad och dess möjligheter. Många skolor arbetar redan i dag med arbetslivsanknytning i fler årskurser än 8 och 9 och bör kunna fortsätta med det så länge läroplanens mål uppfylls. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser också att det bör övervägas om det finns behov av fler mål i läroplanen som stärker elevernas kunskaper om arbetsmarknaden och framtida yrkesval. Detta bör regeringen utreda och sedan återkomma till riksdagen med förslag.

Regeringen föreslår också ändringar i skollagen som innebär att omfattningen i tid av det arbetsplatsförlagda lärandet för en elev som går gymnasial lärlingsutbildning tydligare ska framgå av det utbildningskontrakt som ska tecknas för eleven. Regeringen vill att det ska framgå av skollagen att det i ett utbildningskontrakt ska anges hur många veckor av utbildningen som ska genomföras på en arbetsplats varje termin och vilka tider som ska gälla för eleven på arbetsplatsen. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser precis som flera av remissinstanserna att det är viktigt att det finns utrymme för flexibilitet för att inom ramen för det arbetsplatsförlagda lärandet kunna hantera vissa moment i utbildningarna som sällan förekommer på en arbetsplats. Alltför strikta detaljregleringar riskerar att höja trösklarna för företag som vill ta emot lärlingar. När förutsättningarna för ett företag ändras kan det vara svårt att exempelvis på förhand ange exakt vilka tider som ska gälla på arbetsplatsen. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet föreslår därför att tillämpningen av lagen utvärderas så att utbildningskontrakt fortsatt ska kunna tecknas med viss flexibilitet och inte innehålla ett krav på att på förhand specificera exakt vilka tider som ska gälla för eleven.

Arbetsmiljöverket har i sitt remissyttrande framfört att utbildningskontraktet även bör innehålla en ansvarsfördelning mellan skolan och arbetsplatsen när det gäller det gemensamma ansvaret för att arbetsmiljöreglerna följs. Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet anser, som tidigare nämnts, att den utredning som föreslås titta på relationen mellan skola och arbetsgivare i förhållande till arbetsmiljöregler och praoelever också ska innefatta den gymnasiala lärlingsutbildningen.

Christer Nylander (L)

Erik Bengtzboe (M)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)